70. štev. V Ljubljani, v torek 28. junija 1881. Letnik IX.

Inserati se sprejemajo in velja tristopna vrsta:
4 kr., če se tiska 1krat,
12 „ „ „ „ 2 „
15 „ „ „ „ 3 „
Pri večkratnem tiskanji se cena primerno zmanjša.
Rokopisi
se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Mediji-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEC.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman velja:
Za celo leto . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . 5 „ — „
za četrt leta . . 2 „ 50 „
V administraciji velja:
Za celo leto . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . 4 „ 20 „
za četrt leta . . 2 „ 10 „
V Ljubljani na dom pošiljan veljá 60 kr. več na leto.
Vredništvo je Florijanske ulice št. 44.
Izhaja po trikrat na tedeu, sicer v torek, četrtek in soboto.

☞ **Zarad praznika izide prihodnja številka „Slovenca“ v soboto 2. julija 1881.**

Slovanski romarji.

Slovanski romarji so včeraj dopoludne ob ½10. uri s posebnim vlakom došli v Ljubljano. Vseh skupaj je bilo nekaj čez 700, med njimi tudi nekoliko žensk. V Zidanem mostu so zajutrkovali, ko so pa hotli plačati, reklo se jim je, da je račun že ves poravnan. Neznan dobrotnik je bil za vse plačal račun. V Ljubljani bi se bili imeli po prvotnem programu muditi le malo časa, a pozneje se je to spremenilo, ter so ostali tu 2 uri in pol. Na kolodvoru se je bilo zbralo prav mnogo odličnega ljudstva; videli smo tam g. dr. Bleiweisa, prošta Jarca, mnogo tukajšnjih duhovnikov in meščanov, državna poslanca Kluna in Poklukarja; Sokol je bil prišel z zastavo, ravno tako čitalniški pevci. Ko se vlak pripelje, zadoneli so gromoviti živio-klici, pevci čitalniški pa so zapeli. Potem je dr. Jarec stopil pred došle goste, ter jih je v imenu ljubljanskega katoliškega društva pozdravil s sledečim nagovorom:

Častiti in velečastiti bratje! Slavna gospoda!

Željno smo Vas pričakovali, veselo dočakali v beli Ljubljani.

Dobro došli, bratje nam predragi! Dobro došli vrli sinovi sv. Vaclava in sv. Joana Nepomuka iz Čehov!

Zdravi nam Slovani iz Metodove episkopije, mili Moravani in Šlezaki!

Pozdravljeni prisrčno bratje Poljci in Rusini spod zastave sv. Kazimira!

Dobro došli daljni Lužičani, predragi sobratje in vsi kterikoli severni Slovani!

Bratovsko Vam roko, Jugosloveni iz Hervatske in Slavonije in Bosne!

Enako tudi, bližnejše brate Štajarce, ki ste s severnimi že združeni — vse Vas živo pozdravlja bela Ljubljana.

Sprejmite med-se tudi še vaše, Vas tukaj čakajoče rojake, in potovajte srečno, srečno vsi skupaj proti večnemu mestu, poklonite se tudi za nas sv. Očetu Leonu, molite tudi za nas na grobu sv. Cirila v Rimu.

Slava! Slava!

Gromoviti živio-klici so zadoneli po kolodvorskih prostorih, ter se razlegali daleč okrog.

Za njim poprime besedo Višehradski prošt dr. Štulec ter se z navdušenimi besedami spominja slovanskih apostelnov sv. Cirila in Metoda, v kterih proslavljenje romarji iz raznih rodov Slovanskih, Čehi in Poljaki, Rusini in Slovaki, Hrvatje in Slovenci na vabilo sv. očeta hité v Rim. Niso edini v besedi, edini so pa vsi v sv. veri, ki jih trdno skupaj veže. Potem se Slovencem zahvaljuje za veličastni sprejem; spominja se, da so v mladosti spoznavali pesnika Prešerna, da so se pozneje v starosti radostno ozirali na delovanje slovenskega naroda, ki je sicer majhen po številu, pa ima mnogo jako slavnih mož v svoji sredi. Vaš je sloveči apostelj amerikanski Baraga, rekel je govornik, in zdaj imate dr. Bleiweisa, čigar ime slovi med vsemi slovanskimi rodovi. Dr. Bleiweis se na to z malimi besedicami zahvali za skazano mu čast in zakliče trikratno Slavo g. prošta Štulcu. — Vodnik in vredovatelj romarjev potem naznani, da se zarad pomanjkanja časa ne smejo dalje muditi, ampak gredó zdaj v stolno cerkev k sv. maši. Maševalo je 5 gospodov romarjev poljskih, in sicer g. vredovatelj Stojadovski iz Levova pri velikem altarji. Vsi romarji so bili pri sv. maši, ter so peli poljske in češke pesmi, kar je storilo jako prijeten vtis. Pri sv. maši bil je tudi nadškof Sembratovič, kterega je g. stolni prošt Zupan po sv. maši v cerkvi pozdravil, in ki je romarjem podelil sv. blagoslov. Vrnivši se nazaj na kolodvor, bilo je tam za romarje pripravljeno kosilo. Le škoda, da je ves čas deževalo, in niso mogli obedovati na kolodvorskem s krasnimi zastavami okinčanim vrtu. Med kosilom so naši pevci peli in zlasti s pesnijo „Hej Slovani“ zbudili neizmerno radost. Tudi razni govori so se slišali, in se je posebno odlikoval neki gospod iz Poljskega s svojim krepkim in jedrnatim govorom, v kterem je zlasti povdarjal zasluge g. prošta Štulca. Tam so se romarjem pridružili še slovenski gosti iz Kranjske, nekaj minut pred poludnem pa je posebni vlak s slovanskimi romarji med burnimi živio- in slava-klici odrinil proti Trstu. Ljubljančani kakor tudi gosti bili so prisrčnega pozdrava kaj veseli, in včerajšnji dan bil je eden naj lepših za Slovence sploh, zlasti pa za prebivalce ljubljanske. Naj še omenimo, da so bili romarji v raznih nošah in raznih stanov. Videli smo nekega moža, menda Rusina, celo brez pokrivala, in povedali so nam, da je mož iz zgolj pobožnosti in vneme za sv. mesto in sv. očeta pustil pokrivalo doma, češ, da se

Novodobni pisatelj v srednjem veku.

Nil novi sub sole. Vse je že bilo tu. Pisateljev, kateri so svoje prepričanje za denar prodajali svetu, nikoli ni primanjkovalo. Da taki mnogostransko porabljivi pisači danes skladajo psalme, jutri pišejo satire in prihodnji dan po potrebi tudi cunje pobirajo, se razume. Saj vendar velja pravilo: čegar kruh jem, tega pesen pojem. K izbornim primerom nam ponuja 16. stoletje izgled te baže.

Pietro Aretino ime je našemu junaku, pripada pa čestnej skupini bukvovezov. Toda kmalu, ko ljudi bolj natanko spozna, kakor on sam pravi, — popusti to rokodelstvo. Sprevidel je brzo, da se neumnosti ljudi kaj lahko pretvoré v precej neusahljiv vir pridobitkov posameznim. Pred vsim je skušal sprijazniti se s pravilom: nobene reči se ne sramuj. Prilizoval se je sedaj najnesramnejše, a zopet sedaj prilival je ljudem kropa v naj bolj zabavljivih satirah. Njegovej nesramnosti se koncem posreči, da so se celo istodobni mogotci bali njegovega peresa. Nekateri dogodljeji naj spopolne podobo tega neznačajnega pisatelja.

Cesar Karl V. in Franjo I. francoski kralj sta morala veliko pretrpeti po peresu tega moža. Skušala sta radi tega pridobiti si njegovo prijaznost z darovi. Začetkom delil je svoje pohvalnice med oba vladarja enakomerno, ko mu pa Karl nakaže letnino, vda se Aretino popolno temu dobrotniku. Radi tega ga nekega dne eden Franjevih častnikov pokara ter vpraša, zakaj sedaj več ne poveličuje njegovega kneza, Aretin odgovori mu to-le: „Sem in bom vedno sluga Vašega gospoda, ali jaz ne živim od dima, in vendar Nj. Veličestvo nikoli ni vprašalo, imamo li kaj jesti. Zlata verižica, kojo so mi obljubili, potuje že tri leta in štiri leta je že, kar mi nihče ni voščil: dobro jutro! Stopil sem radi tega na stran Onega, kateri ne obeta, pa vendar da. Franc bil je mnogo časa malik v mojem srcu; pa ogenj, kateri je gorel na žrtveniku, vgasnil je vsled pomanjkanja goriva“.

Karl, vrnivši se iz nesrečne afrikanske vojske, pošlje Aretinu, bojé se njegovih pušic, zlato verižico. Ko mu prinesejo verižico, potehta jo najpred v roci in potem reče: „Malo prelahka se mi zdi, za tak pregrešek (zguba v Afriki.) Aretino imel je hčer, z imenom „Avstrija“. To ime dal ji je bil zato, da bi pokazal svojo vdanost, ter dobil kako nagrado-

Kdor ni plačal, ni bil pri njem nič. O rimskem dvoru piše v nekem listu tako-le: „Rimski dvor je bolj zapravljiv v skazovanji časti, kakor v darilih; sv. oče me sicer objame, ali njegovi poljubi niso menjice“. Če je Aretinu kedo kaj obljubil, tiščal je potem vedno vanj-ga, naj obljubo izpolni. Francoskemu dvornemu denarničarju, kateri mu je prinesel že dolgo popred obljubljeno darilo, je rekel: „Nikar se ne čudite, da pri sprejemu darila molčim; porabil sem že vse svoje moči s prošnjami in dosledno mi jih ni ostalo za zahvalo nič.

Tudi Aretino je bil prijatelj pravilu, da mora človek sam iz sebe kaj narediti, ako hoče kaj veljati in v tem obziru se mora imenovati izgled nesramnosti in prederznosti. Prerešeta enkrat vse pesnike svojega časa in po vrsti sklene, da le njemu pristoja hvaliti junake.

V nadpisih pri svojih knjigah posnemal je celo vladarje. Tako n. pr. podpisoval je sam sebe: Divus Petrus Aretinus divina gratia homo liber, acerrimus virtutum ac vitiorum demonstrator. Ker se zanj-ga niso kovali denarji, dal jih je on sam sebi na čast kovati. Imenuje se na denarjih: Divus Petrus Aretinus, flagellum Principum (šiba knezov.)

Aretino je bil zraven tega tudi prav straho-

hoče pred obema že doma odkriti in odkrit ostati ves čas.

Izmed Slovencev so se včeraj v Ljubljani romarjem pridružili:

Kožuh Matej, dekan v Stari Loki, Šmid Matija, kmet iz Selc, Levičnik Jože, učitelj v Železnikih, Kalan Andrej, bogoslovec iz Ljubljane, Pirnat Tomaž, kupec v Ljubljani, Zitterer Matija, c. kr. stotnik v pokoji iz Ljubljane, Peterlin Primož, Krištofič Lorenc, Jereb Matej iz Stopič, vsi fajmoštri, kaplana Lavtižar Jožef in Kolar Matija, kmetje: Triller Jožef, Stanonik Janez, Remšar Andrej, Vampelj Janez, Šoklič Franc, Gabrielčič Janez, Zarnik Anton, Šabec Luka, c. k. vradni sluga, Ločnikar Tomaž, tovarnar s svojo omoženo sestro Marijo Grasmuk. Kogej Jožef, dekan iz Idrije, Goli Franc, kupec, Hren Janez, mokar, Majar Matija iz Celovca, Rakoše Miha iz Štajarskega, Hörman Helena, kupčeva žena, gospici Lacheiner Ana in Leskovec Johana, gospe Verbič Marjeta, Seunig Marija in Jurman Karolina vse iz Ljubljane, Šuta Rupert, fajmošter, Kukovec Janez in dr. Mravljak iz Ljutomera. — V Trstu se jim pridružijo gospodje: Kobal Peter, Čerin Tomaž, Vales Marka, Pavman Matej, stolni dekan, Kavalič Janez, stolni vikar, Stare Alojzij, Golija Jožef, okrajni tajnik, in pa gospa Bodalič Marijana.

Odpotovali so, kakor smo deloma že o svojem času naznanili: Jerič, Čibašek, Ažman, Koblar, Mrak, Dernovšek, Belec, Kocmur Anton s svojo gospo Lucijo, dr. Škofic Franc, misijonar Pavlin Franc, stolni fajmošter Urbas s svojim bratom Leop. Urbasom, vradnikom.

Dalje se ž njimi sklenejo še:

Dr. Anton Müller, Jurko Simon, Tomagnin Cene iz Gorice, pa Herg Lorenc, kanonik Kosar, Potočnik Lorenc, Caf Jakob in kmeta Srnec pa Slekovec Matija, vsi iz lavantinske škofije. Vsehskupaj je toraj Slovencev 67. Sinoči jih je še nekaj odrinilo, in eni hočejo še iti te dni, da le do 5. julija dospé v Rim.

Bog jim daj ljubo zdravje in srečno pot!

Nekaj o naših šolskih razmerah.

Čudno je, da se Slovenci tako malo zanimajo za šolske stvari, in vendar je šola najvažnejša stvar za prihodnjost našega naroda Šolske razmere so pri nas tako žalostne, tako nesmiselne, da kar v nebó vpijó. Pri naših šolah so še možje, ki so bolj vneti za nek megleni liberalizem, ko za naš napredek. Našo mladino podučujejo možje, ki so odločni protivniki in nasprotniki naše narodnosti, v veliki meri tudi ljudje brez vsake vere. In takim ljudem zaupamo mi svojo mladino! Kaj jo morejo lepega in dobrega naučiti, če narod in deželo in deželni jezik sovražijo? Tisti štirje profesorji, ki so stali v Vestenekovi zadevi pred sodnijo in ki so se pokazali tako odljudne neprijatelje naše stvari in našega jezika, ti nas morajo navdajati z nekim sumljivostjo do naših učiteljskih moči, ko bi prej že ne poznali Pirkerjev, Zim in Linhartov. Možje, ki jim je naša dežela „schweineland", naš jezik „sausprache", stojé še vedno v častni družbi profesorjev naših ljudskih šol. S kakim duhom zamorejo taki ljudje napolnjevati našo mladino? To je zastran osobja. Kak je pa učni načrt? Na Kranjskem so vse srednje šole nemške, o gojenji domovinske ljubezni ni duha, ne sluha; na Koroškem pa celo ljudske šole nemške, na Štajarskem na pol, pa se ravno zdaj trudijo, da bi jih popolnoma ponemčili. Čehom se še dovoli kaka narodna šola, Slovencem pa prav nobena. Mnogi imajo pač lepe besede in pravijo, da se tudi Slovani ne smejo na steno pritiskati, v dejanji pa se nič ne stori.

Jasno je, da tako ne more ostati, kakor je zdaj; naše šolske razmere so neznosne. Če nam je to vse eno, ali se na tem polji kaj zboljša ali ne, potem pa raje vse vkup pustimo in odrecimo se vsake bodočnosti. Čehi so nabrali že 50 000 gld. za svojo šolsko matico, katera se ima boriti proti nemškemu „schulvereinu", mi Slovenci pa še toliko odločnosti nemamo, da bi si pridobili samo eno narodno gimnazijo! Za šolo se pri nas nihče ne briga, kakor bi bilo vse v redu, in vendar skor slabše ne more biti, kakor je.

Upamo pa za trdno, da se bo kmalo na bolje obrnilo, ne trdimo sicer, da z vladno pomočjo; ampak zboljšalo se bo vsled vsestranskega napredka slovenskega naroda. Kedar dobimo deželni zbor, deželni odbor in ljubljanski mestni zbor v svoje roke, potem se tudi nemškutarski šolski svet ne bo mogel dolgo ustavljati našim težnjam. Na Štajarskem in Koroškem sicer še ne bo kmalo bolje, pa kedar bo enkrat srce zdravo, kedar bo Ljubljana in vsa Krajina v narodnih rokah, potem bomo tudi ložej zamogli na pomoč priti štajarskim, koroškim in primorskim bratom.

Rodoljubja je zdaj že precej med nami, samo poguma in odločnosti še precej manjka, premalo smo še odločni, zato pustimo vse pri miru in naš voz se ne premakne naprej, ker ga ne potegnemo in le zmirom čakamo, da bo prišel kak vitez, da ga nam bo iz luže potegnil.

Politični pregled.

V Ljubljani 27. junija.

Avstrijske dežele.

Na **Ogerskem** se vršé ravno zdaj volitve v državni zbor. Do zdaj je imela vladna stranka mnogo sreče, ter je opoziciji vzela 15 mandatov. Videti je, da bo imel Tisza močno večino v prihodnjem zboru. Koliko sedežev si bodo ali so si že priborili Srbi, Rumunci in Slovaki, nam ni znano.

Veliko se pisari po časnikih o malih in malovažnih dogodkih v **Pragi**, kjer je ljudstvo nekaj nemških študentov v beg zapodilo, ker vedno zabavljajo Slovanom; liberalni listi pa delajo iz komarja slona, ter mnogo vpijejo o zatiranji in preganjanji nemštva na Češkem, iz tega namena, da bi Čehe v slabo ime spravilo. Res se je te dni po svetu telegrafiralo, da so dogodki v Pragi na cesarski dvor slab utis naredili. K sreči pa je to le izmišljeno, kakor zatrjujejo drugi telegrami.

Tudi zavoljo tega tarnajo in jadikujejo dunajski listi, da je pražki župan ukazal svojim uradom, da morajo češki uradovati in se nemškega uradnega jezika posluževati le nasproti takim osobam, ki češčine niso zmožni. Tak ukaz je v slovenskem jeziku vendar sam po sebi umeven; saj nemške mesta s slovanskimi manjšinami, kakor Dunaj, Brno, Maribor, Celovec, Gradec še prav nobenega ozira ne jemljejo na te manjšine; od Prage pa ti ljudje zahtevajo, da bi peščici Nemcev na ljubo uradovala v nemškej „staatssprache", in ker Pražani tega nečejo, vpijejo dunajski judje, da je cela država v nevarnosti.

Tudi o **slovanskih romarjih**, ki so na poti v Rim, vedó nemškoliberalni listi mnogo laži nakopičiti. Da bi zamogli Slovani iz gole pobožnosti in hvaležnosti do sv. očeta v Rim potovati, to tem listom nikakor ne gre v glavo, povsodi iščejo političnih intrig in panslavističnih nakan, zato mnogo tvezijo o vsakovrstnih namenih, ki romarjem še na misel ne prihajajo. Eni pravijo, da je to demonstracija zoper Nemčijo, drugi pa, da je obrnjena proti Rusiji, tretji zopet vidijo v njej nevarnost za Avstrijo, četrti pa panslavizem pod avstrijskim varuštvom. Zelo verjetno je, da to potovanje ne bo brez blagodejnih nasledkov ostalo za vse Slovanstvo, mogoče, da bo uplivalo nekoliko tudi na politiko. Romarji pa gotove nimajo političnih namenov in jih ne iščejo. Da bi šli romarji za slovansko liturgijo prosiť, kakor „Presse" pravi, o tem nam še nič ni znano. Isti list meni, da se hočejo Slovani s tem sredstvom še bolj odločiti in

---

peten. Večkrat se je primerilo, da je mesto plačila v zlatu in srebru za svoje nesramnosti dobil kaj skelečega, bolj primernega t. j. našteli so mu jih prav pošteno na hrbet, s čimur je bil tudi zadovoljen. Peter Strozz, francoski general, vzel je bil ogerskemu kralju grad Aurano. Aretino, privrženec ogerskega kralja, izlije radi tega ves svoj srd v ostrih zabavljicah na generala Strozzija. Strozzi mu zažuga, da ga bode dal umoriti, ako ga ne neha zasramovati, in Aretino je dobro vedel, da je general vedno mož beseda, zapahne se v svojo hišo ter tako dolgo ne pusti nobenega notri, dokler je general tam bival.

Slikar Tintoretto je vedel Aretinu redkim načinom ozdravljati. Aretino se ve da tudi njemu ni prizanašal. Ko tedaj Tintoretto sreča nekega dne Aretina, povabi ga vljudno v svojo hišo. Ko prideta domu, prosi Tintoretto Aretina naj se pusti od njega naslikati in sicer radi tega, ker so ga že razni princi prosili za njegovo podobo. Aretino se vesel take prošnje prav napihnjeno poda v umetnikovo delavnico, a komaj sede, že stoji Tintoretto s samokresom v roki pred njim, ter meri vanj-ga kakor bi ga hotel vstreliti. Aretino v smrtnem strahu pade na kolena in prosi: „Jakob, kaj pa vendar mislite storiti?" S popolno mirnim glasom odgovori Tintoretto: „I kaj pa vam je, hočem vas le pomeriti". Ko neha meriti, pravi: „Dolgi ste dva in pol samokresa. Ko se Aretino zopet nekoliko umiri, reče Tintorettu s prisiljenim smehljejem:" „Vi ste vendar vedno stari šaljivec. Nikoli več si potem ni upal staremu šaljivcu nagajati, ampak potegoval se je celo za slikarjevo prijaznost.

Pismene zapuščine tega moža nam natanko pojasnujejo njegov podkupijiv značaj. Zapustil je govore, veseloigre, sonete, da celo duhovne spise. Sedaj se valja po blatu nečistosti, sedaj zopet se nam predstavlja kot pravega svetnika. Toda kakoršno življenje, taka smrt. Pripovedovali so mu ravno, kako zvito je navihala ena njegovih sester svojega ljubimca. Dogodek zdel se mu je zelo smešen in začne se tako silno krohotati, da pade s stola ter si razbije glavo. Kaj so ljudje mislili o njem, nam dobro pove satirična pesen, katero so sostavili o njegovej smrti v podobi grobnega napisa:

Condit Aretini cineres lapis iste sepultos,
Mortales atro qui sale perfricuit,
Intactus Deus est illi, causamque rogatus
Hanc dedit: llé inquit, non mihi notus erat.

Ta kamen pokriva Aretina kosti,
Ki vedno je pikal živeče ljudi,
Boga se ni nikdar dotaknil nevredno,
Zato ker poznal ga ni, terdil je vedno.

Po „Vaterlandu" pr. Mirko.

odtrgati od nemštva; to pa bi nič ne škodilo, ko bi se le izpeljati dalo.

Vnanje države.

V Petrogradu je streljal nek prognani Črnogorec na črnogorskega vojvodo **Plamenca**, ki je ravno tam bival v spremstvu kneginje Milene. Staro sovraštvo je menda besnega zločinca napotilo k temu dejanju. Črnogorec pa si ne pusti življenja brez boja vzeti, tako je tudi ranjeni Plamenac potegnil revolver in z levo roko, ker desna je bila že ranjena, ustrelil napadnika.

Grki se pripravljajo, da bi zasedli tisto ozemlje, ki jim pripada po najnovejši pogodbi s Turčijo. Kaže se pa, da te zemlje ne bodo dobili brez boja. Turčija bo zoper Grke osnovala tiho vojsko, kakor zoper Avstrijo v Bosni, da bo prebivalce naščuvala, naj se upró zasedanju, ter jih bo na tihem podpirala.

Mržnja med **Lahi** in **Francozi** raste od dne do dne. Po velikih laških mestih se zbirajo ljudje in demonstrirajo zoper Francoze s tem, da pred francozkimi konzulati razsajajo. Laška vlada ima dosti opraviti, da red vzdržuje, ob enem pa se izgovarja pred francozko vlado in za zamero prosi. Bati pa se je vendar, da se bodo Lahi in Francozi pri prvi priložnosti sprijeli.

Na **Algierskem** v Afriki se je vnel punt zoper Francoze. Arabci so se menda zgovorili in povsod nagajajo, v Tunisu, v Algieru in še marokanski hodijo ustašem na pomoč.

Izvirni dopisi.

Iz Ribnice, 26. junija. (Šolski nadzornik Pirker v Kočevji, pa dr. Aurel Mayer v Budapešti.) V Budapešti so imeli v ponedeljek šolsko izpraševanje. V imenu okrajnega šolskega sveta se ga je vdeležil neki zdravnik, dr. Avrel Mayer po imenu, ki se je pa jako surovo in razžaljivo obnašal. Učiteljici Gizeli Bartalan je rekel: „Nikar ne tekajte sim ter tje, kakor bi vas kdo podil, jaz sem nervozen (občutljiv)“. Materam pa, ki so bile prišle poslušat svoje otroke, je očital: „Nekterim materam se dozdeva šolsko izpraševanje kakor nekaka prodajalnica, ker se prav po pavje pisano o takih prilikah oblačijo“. To je gospé, ki so bile že v začetku jako nevoljne zarad nadzornikovega obnašanja, tako razkačilo, da je ena izmed njih stopila k g. doktorju ter mu rekla: „Vrzimo vun tega potepuha“. Res so vse planile nanj ter ga zapodile iz sobe in pognale tudi še po stopnicah. Zdolaj pa je stal neki postrežček, ki je mislil, da ga zato podé, ker je kaj vkradil; toraj ga zgrabi za vrat, in ker se je g. doktor nekoliko branil, pritisne ga prav dobro na steno in ga še le izpusti, ko izvé, kaj se je prigodilo. Šolsko izpraševanje pa je bilo za isti dan pri kraji.

Tako pripoveduje včerajšnji „Vaterland“, in ravno včeraj sem zvedel iz Kočevja dogodek, ki priča, da imamo tudi pri nas take Mayerje. 17. maja je namreč deželni šolski nadzornik Pirker ogledoval ljudske šole v Kočevji. Prišel je dopoludne od 10. do 11. ure tudi v prvi razred, v drugi oddelek dekliške šole, kjer je vpričo otrok in vpričo učiteljice rekel: „Tako bedastih obrazov (tölpelhafte Gesichter) nisem našel še v nobeni šoli; Kočevarji so ljudstvo popolnoma oslabljeno in izpito“. Nekoliko pozneje ponovil je g. šolski nadzornik ravno te besede v pisarni okrajnega glavarstva, v pričo nekterih gospodov vradnikov, ter jv še pristavil: „Za požlahnenje kočevskega plemena bi kazalo poslati v Kočevje batalijon vojakov kot posadko“. Ali niso to zares mikavne besede, ki se kaj lepo podajo gospodu šolskemu nadzorniku? Ni toraj čuda, da so šle v Kočevji od ust do ust, in da so napravile veliko hrupa, zlasti med Kočevaricami, ki so pa pri vsi svoji razburjenosti pokazale, da še niso — Madžarke. Sicer so bili nekteri meščani že vse pripravili, da bi g. Pirkerju pri odhodu zagodli mačjo pesem, pa neki gospod je to še o pravem času izvedel, ter svojega prijatelja obvaroval te sramote. V tem sicer prav damo Kočevarjem, da niso posnemali prej omenjenih Madžark ter se ne znosili nad g. šolskim nadzornikom Pirkerjem, ker je tako maščevanje nespametno in navadno tudi brezvspešno. Tega pa nikakor niso prav storili, da so trdovratno molčali, ter celega dogodka ne naznanili deželni vladi in od nje ne zahtevali primernega zadostenja. Veče sramote bi jim nihče ne bil mogel storiti, kakor da se jim je tako naravnost očitalo bebstvo in za glavno zdravilo priporočal batalijon vojakov. Vemo sicer, da ima g. Pirker v Kočevskem mestu mnogo prijateljev, kterim bi raje srce počilo, kakor da bi o njem kaj slabega poročali ali pa celo pri vladi spodkopali njegovo veljavo in zaupanje. Vendar pa mislimo, da mora biti Kočevarjem čast in poštenje svojega roda bolj pri srcu, kakor pa veljava posameznega človeka, ki danes še morebiti mogočno zapoveduje, jutri pa že v zapuščenosti premišljuje svojo slavo in svoj konec.

Pa ne samo za prebivalce Kočevske, ampak tudi za naše vrle vojake je ta izjava Pirkarjeva jako razžaljiva. Kdor bi hotel naše hrabre vojake po nazorih g. šolskega nadzornika Pirkerja soditi, bo imel naše vojake za najhujše razuzdance, pred kterimi ni varna nobena družina, ne žena ne dekle, in ki nemajo nič opraviti kakor samo pohajkovati in prijetne družbe iskati. Ali pa smemo o naših vojakih kaj tacega trditi? Ali niso mar med njimi najboljši fantje, in nismo imeli že dostikrat prilike prepričati se, da bi se smeli naši vojaki marsikteremu človeku glede nravnega in spoštljivega obnašanja v izgled postaviti? Je bilo toraj g. Pirkerju treba naše vojaštvo pred svetom grditi in žaliti, in ob enem žaliti starše naših fantov, ki bi utegnili misliti, da so se njihovi otroci pri vojakih čez noč prevrgli ter so iz poštenih ljudi postali grdi nesramneži?

G. šolskemu nadzorniku Pirkerju pa bi pri tej priliki opomnili, da se s to njegovo izjavo slabo strinja njegova skrb, da se ne bi kak kočevski ali soriški otrok poslovenil. Ravno zdaj hočejo neki napraviti nemško šolo v župniji Dragi, kjer vsi ljudje slovenski govoré, in se jim ob nedeljah in praznikih tudi beseda božja slovenski oznanuje, da bi se noben Kočevar ne zgubil za germanstvo. Ako je kočevski rod res tako izmolzen in oslabljen, kakor trdi g. šolski nadzornik, ali bi ne bilo bolje, da se stopi z zdravim slovenskim plemenom v čvrstejše ljudstvo, kakor da sam hira in gine? Dozdaj je namreč ravno nemški jezik Kočevarjev naj več kriv, da se Slovenci in Slovenke ne ženijo in ne možé na Kočevsko, in da so Kočevarji sami nase navezani. Kakor hitro ta razloček odpade, si bodo Slovenci enako radi iskali nevest po Kočevskem, kakor kje drugje, in to tem raje, kjer Kočevarice kot sosedje poznamo, da so zale, čvrste in delavne, nikakor pa ne take bebe, kakor jih je zaznamoval g. šolski nadzornik.

Domače novice.

V Ljubljani, 28. junija.

(*Sv. maša za ranjkega cesarja Ferdinanda*) bila je danes v stolnici; darovali so jo prem. knez in škof sami. Pri maši je bil g. deželni predsednik Winkler z raznimi cesarskimi, deželnimi in mestnimi vradi, in obilno drugega pobožnega ljudstva.

(*Stenografska molitvena knjiga*) je pred kratkim izišla in stane jeden forint.

(*Čast in hvala ljubljanskemu magistratu!*) Stavbeno društvo hotlo je tudi v Ljubljani vpeljati nekrščansko navado, da bi ne bil noben razloček med nedeljami in prazniki pa med delavniki. V veliko pohujšanje našega vernega ljudstva so delavci omenjenega društva zidali ob nedeljah in celo binkoštni pondeljek, kakor da bi se imel svet podreti, ako bi tudi oni počivali in posvečevali praznike. Magistrat je pa stavbeni družbi poslal prepoved, da njeni delavci ne smejo ob nedeljah in praznikih več delati. Stavbena družba se je zoper to prepoved sicer pritožila do mestnega odbora, češ, da se ji silno mudi, ker ima dovršiti veči stavbe, kakor pošto, klavnico itd. Nam se pa dozdeva, da ji za dovršitev imenovanih poslopij ni treba delati ob nedeljah in praznikih; na Dunaji na pr. sosidajo v par tednih še veliko večje hiše, kakor prej imenovane stavbe, ali delavcev je toliko, da vse mrgoli, kakor na mravljišči. Ako stavbena družba nima dovolj delavcev, da bi zamogla o delavnikih dovršiti prevzeta dela, potem naj jih pa nikar ne sprejema ter prepušča drugim, ki jih bodo zamogli dodelati o pravem času, ne da bi zarad tega onečastili praznike in dneve Gospodove. Zato se nadejamo, da bo mestni odbor zavrgel pritožbo stavbene družbe ter potrdil razsodbo magistratovo.

(*O močvirji.*) Pravijo, da se bo celo močvirje razdelilo na 14 kosov in vsak kos bo nadzoroval poseben komisar. Tudi se bodo nastavili močvirski čuvaji.

(*Nova knjiga.*) V J. R. Milic-evi tiskarni v Ljubljani je ravnokar izišla knjiga pod naslovom: „Nauk o harmoniji in generalbasu, o modulaciji, o kontrapunktu, o imitaciji, kánonu in fugi s predhajajočo občno teorijo glasbe in s pristavkom o harmonizovanji starih tonovih načinov z glavnim ozirom na učence orgljarske šole.“ — Spisal Anton Foerster, vodja orgljarske šole v Ljubljani itd. v Ljubljani. — Knjiga obsega 94 strani v velikem 8° in velja 1 gl. 30 kr., po pošti pod križnim ovitkom 5 kr. več. — Dobiva se samo pri J. R. Milicu v Ljubljani, stari trg št. 19. — Kdor želi prejeti knjigo, naj blagovoli poslati po poštni nakaznici 1 gld. 35 kr., in knjiga se mu takoj franko dopošlje. Isto velja tudi za one gospode, koji so se na knjigo uže prej naročili.

(*Zvezda repatnica*), ki se je letos na obnebji prikazala, vidi se tudi iz Ljubljane in sicer na severni strani za Storžičem. Najbolje se vidi o polnoči.

(*Mestni odbor ljubljanski*) je v četrtek sklenil, da se zaradi pobiranja rubežnih pristojbin pri iztirjavanji davkov pošlje deputacija, obstoječa iz župana in podžupana, k g. dežel predsedniku s prošnjo, naj se takoj vsaj začasno ustavi pobiranje onih pristojbin, finančno ministerstvo pa da se naprosi ob jednem, naj prekliče finančne direkcije naredbo, ki nikakor ni opravičena v Ljubljani. Potem je poročal g. dr. Keesbacher v imenu policijskega, finančnega in zgradbenega odseka, kako naj bi se zanaprej izpraznjevala stranišča in kako odvažale smeti iz hiš. Po nasvetu združenih

odsekov naj se za stranišča narede v vsakej hiši gnojne jame s cementom zidane in obokane, na vrhu oboka s kakih osem palcev široko votlino, ktera se hermetično zapre s kamenom. Kanali, ki v Ljubljanico drže, naj se pri straniščih zazidajo in uravnajo tako, da se bode po njih odtekala le kapnica in voda, ki rabi gospodarstvu. Kdor ima hlev pri hiši, mora za spravljanje gnoja zgraditi posebno jamo. Gnoj iz jam pod stranišči se bode po pnevmatičnih mašinah izpraznjeval in odvažal v hrmetično zaprtih posodah na poseben ograjen prostor zunaj mesta in sicer na polji pri Ježici, kjer bode gnoj na prodaj kmetovalcem. Da ne bo smradu, se bodo morala stranišča popolnem zatvoriti in iz gnojnih jam cevi izpeljati skozi in skozi črez streho. Smeti bode spravljati ali v gnojišči in v drugih jamah ali v dobro zaprtih posodah, ktere bodo magistratni delavci vsak teden po dvakrat izpraznjevat hodili. Te naredbe naj bi se izvéle zaporedoma po mestnih razdelkih tako, da bodo v petih letih izvršene po vseh hišah, za katere so odločene. Predkraji na barji itd. bi bili namreč vsi izvzeti, tam tega ne bi trebalo delati, glede predmestij bi se pa še le preiskavalo, katere hiše se bodo oprostile te naprave. O teh predlogih, ki smo jih tu posneli v glavnih potezah, je bila obširna debata. Prva sta govorila gg. vitez Gariboldi in dr. Zarnik ter priporočala, naj se novi sistem sa zdaj uvede še le za poskušnjo; v dveh letih se bode videlo, kako in kaj. Gospod Regali pravi, da take nasvete morejo staviti le tisti, kteri nič davka ne plačujejo, a kdor ve, da je večina ljubljanskih hišnih posestnikov preobložena z davki in dolgovi, ne bode toliko denarnih žrtev od njih zahteval. Nekaterega bi ta naprava veljala do 400 gld., nekteri bodo prostore, ki služijo zdaj za stanovanja, morali prepustiti za napravo jam, nekateri, kakor na Starem trgu, pa sploh ne morejo nikjer jam narediti. On je odločno zoper to, da bi se silili gospodarji. G. dr. Bleiweis tudi priporoča, da bi se postopalo bolj polagoma; stroški bodo večj kakor mislijo nekateri, in mesto bi vsakako moralo z novci pomagati takim gospodarjem, kateri sami ne morejo narediti jam. G. dr. Suppan se sicer popolnem strinja s poročilom, ipak se mu treba zdi previdnosti; nekatere gospodarja bode gotovo treba podpirati, sploh pa naj bi se najprej poprašali, ali hoté uvesti novi sistem, potem stoprav naj bi mestni odbor sklepal dalje; magistrat pa naj do tja proračuni in poroča, koliko bodo veljale po novem osnovane gnojne jame. Ti predlogi g. dr. Suppana se bodo po nasvetu g. dr. Drča natisnili in potem pretresali v seji, katera bode v to svrho sklicana drugi teden.

(*Utonil*) je neki mlad, komaj 17 leten fant v nedeljo popoldne v Ljubljanici, kjer se je kopal, in sicer nad vojaško vadnico v Prulah, kjer se Ljubljanica loči na dva dela. Energičnih ljudi ni bilo koj blizo, ko je bila pomoč še mogoča. Če bi bil utopljenca tovarš hitro k vojakom tekel, ki so v vojaški kopelji in znajo dobro plavati, morda bi bila rešitev še mogoča. Tako pa je tekel menda v mesto, prišlo je mnogo ljudi, pa nobeden ni vedel dobrega sveta. Prišlo jim je vendar na misel, da so šli po vojake; pa med tem ga je menda že voda proč odnesla, tako da ga vojaški plavači niso mogli najti. Iskali so utopljenca potem s čolnom, pozneje so trije pod vodo skakali in ga povsod iskali do noči, pa brez vspeha. Radovednega ljudstva se je bilo mnogo nabralo v Prulah. Utopljenec je bil slab in bolehen fant, ter je bil še le pred par dnevi iz bolnišnice prišel; toraj ni čudo, da ga je voda prevzela. Ravno na tistem kraji jih je že več utonilo, zatoraj bi se moralo kopanje v Prulah ojstro prepovedati. Vojaki imajo sicer ukaz, fante odganjati, pa pobalini se za to ne brigajo in še vojakom osle kažejo, ti pa se tudi nečejo s stvarjo toliko pečati. Zato bi bilo dobro, ko bi se kak policaj sim ter tje ozrl po tistem kraji.

Razne reči.

— Za tehnike je v spomin cesarjevičeve poroke g. Pollak pl. Rudin pomnožil vstanove tako imenovanega ustava Rudolfinum za 10 novih štipendij, kterih je zdaj 70. Prosilci naj svoje prošnje pošljejo vsaj do 15. septembra administraciji Rudolfinuma na Dunaji IV. Meyerhofgasse 3.

— Jugoslavjanski Stenograf, ki ga izdaja vsaki drugi mesec v Sofiji rojak Slovenec g. Anton Bezenšek, prišel je na svetlo IV. tečaja 6. broj. V sebi strinja jako primerno dela oba t. j. znanstveni in djanski del. Stane na leto 2 gld. Ozira se na vse Jugoslovane, sklepa sicer še ločene na tem polji, obrača se tudi na nas Slovence. Godi se mu pa, kakor mnogim drugim listom. Trud velik, plača slaba. Ako ne bode več naročnikov in podpornikov, moral bi, naznanja vredništvo, začasno prejenjati. Naj se torej oglasijo skoro naročniki le po imenu, in ako bode število zadostno, pošljejo naročnino, kadar izide petega tečaja prvi list. Priporočeno naj bode to vzlasti dijakom. — Sicer pa naj opomnimo, da se vdeležba s Slovenskega znatno ne bo pomnožila, dokler se cislajtanski mladini ne podelijo vse pravice do vseučilišča v Zagrebu. — Posebej naj se pové da je v Ljubljani izšel molitvenik: „Stenografisches Gebetbuch für katholische Studirende.“ Mit fürstb. Approbation. 1881 v 16 ° str 152. V sebi ima molitve nemške za vsaki dan, za spoved in sv. obhajilo, godove v cerkvenem letu, cerkvene pesmi (med njimi le štiri tudi slovenske!) in nekaj berila iz Tomaža Kempčana (a Kempis!). Založil Giontini, natisnil Blaznik, stenografoval prof. Ant. Heinrich. Cena je 1 gld. Bog daj, da bi kaj pripomogla knjižica (ktera naj bi se sostavila tudi vsa slovenska) k veči pobožnosti šolske mladine pri očitni službi božji!

— V Zagrebu so se mestni zborniki po županu obrnili do kardinala, naj jim dovoli v god sv. Cirila in Metoda 5. jul. slovansko sv. mašo. To presega mojo oblast, odvrne jim nadškof Mihalović, obrnite se v Rim do papeža. To res storé, in dojde jim odgovor vgoden tako, da bodo obhajali tisti dan liturgijo slovansko.

— Vseučilišče v Olomuci. Letos je 25 let, od kar so Moravci zgubili svoje deželno vseučilišče v Olomuci. Bilo je ustavljeno l. 1856. Leta 1778 je bilo prenešeno v Brno, l. 1782 pa zopet v Olomuc. Kakor znano, se Moravci potegujejo za to, da bi deželno univerzo nazaj dobili, ter se posebno Olomučani oglašajo za visoke šole, kakor so jih prej imeli.

— Toča je pobila na več krajih na Českem.

Skopuha ustrelili so trije Rumunci v Kološvaru. Zločince so prijeli.

— Novo vojno ladijo so naredili na Angleškem. Barka je silno velika, ima železen kljun, s kterim zamore drugo barko prebosti in uničiti. Da se ta huda ladija bolj skrije, narejena je tako, da stoji skor vsa pod vodo. Imenuje se „Polyphem.“

— Bogokletec oproščen. V Radgoni je neki krčmar tako hudo klel in čez vero zabavljal, da so ga tožili pri sodniji. Zagovornik dr. Kozjek je povdarjal, da krivec pri tem ni imel slabega namena in sodnija je krčmarja oprostila.

— Potres. Zadnje dni so se čutili potresi na Hrvaškem in na Ogerskem.

— Od mrtvih vstal. V Carigradu je umrl nek Turek za pljučnico. Čez 13 ur so ga položili v trugo in ga nesli k pogrebu. Med potjo pa se je v trugi zbudil, ker bil je le na videz mrtev, začel je razbijati in vpiti, odbil je pokrov in se vzdignil po konci. Pogrebci so se silno ustrašili in zbežali. Bivši mrlič pa se je tudi tako prestrašil, ko je videl, kaj so mislili ž njim narediti, da je znorel, in prišel je na svoj dom kot popolen norec, tako da so ga morali dati v norišnico.

— Triester Journal. (Journal du Commerce de Trieste.) Veliko internacijonalno glasilo za obrt in trgovino, kmetijske, finančne in železniške zadeve, prometne zavóde, dalje za znanosti umetnost in književnost, v obče za vse národno-gospodarske in poljedelske stroke obsezajoče zadeve, imenuje se list, ki je začel v Trstu izhajati. V pozivu svojem povdarja, da „Triester Journal“ je vže v mnogih člankih pretresaval posebne potrebe v Primorji, a se bode tudi bodočno neumorno trudil, po tem potu korakati k občnemu blagru. Izhaja pa v francoskem in angleškem jeziku in vseh deželnih jezicih avstro-ogerskega cesarstva in bo prinašal torej tudi na uvodnem mestu članke v slovenščini (pred vsem članke iz peresa g. dr. Bleiweis-ovega star.) Občni blagor, zadovoljnost vseh sta početek in cilj „Triester Journal.“ Da se doseže ta vzvišeni cilj z marljivostjo in navdušenostjo, ne oziraje se na malenkostne zapreke, trudil se bode „Triester Journal“ neprestano. V istini patrijotično glasilo odkrival bode „Triester Journal“ vse obstoječe nepriličnosti v korist domovine in iste brezobzirno odpraviti skušal; tlačenim bo pomočni zaščitnik in zavračal vsako svojevoljnost možato in nevstrašeno, — a tudi česar je dobrega in plemenitega bo po zaslugi poveličaval. Naveličavši se vednega strankarskega prepira, trudil se bo „Triester Journal“, kot pravo internacijonalno ali mejnárodno glasilo, delovati v njemu naznačenih mejah za slogo in spravo vseh národov, ker je le: v edinosti moč. V lagljo dosego tega nalóga vredništvu „Triester Journal“ nijedna žrtva ne bo premajhna, da za se pridobi tú izborne dopisnike, kterim je moč, vredništvu vselej zanesljivo poročati o najvažnejših domačih vprašanjih. Ob jednem vabi vredništvo „Triester Journal“ čestito občinstvo k naročbi listovej, a to tim bolj, ker mu je moč, naročnikom svojim podavati izrednih prospešnost. (Ako bode novi list res ravnal po tukaj omenjenim programu, mu želimo dober vspeh. Vred.)

— Laški kralj in Garibaldi. Pravijo, da je kralj Humbert ponudil Garibaldiju iz svojega letno rento 30.000 frankov. Garibaldi je bojda dar sprejel.

— Kitajci v Avstraliji. Kitajcem je lastna domovína pretesna postala, zato se že dolgo v močnih trumah selijo v Ameriko, kjer teh gostov niso nič veseli, ker kitajski delavci boljši kup delajo, ko evropski. Zadnji čas pa so se začeli Kitajci tudi v Avstralijo seliti. Prišlo jih je že kakih 20 tisuč samih revnih, zapuščenih ljudi, brez vsake omike, brez pomočkov, toraj so ljudem le v nadlego.

Izdajatelj in odgovorni urednik Filip Haderlap. J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.